

ԿՐՈՆԱ-ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՄԱՐԱՔԻԱՅԻ ԳՐԲԻՆ ՀՈՒՐՁ

9) Եւ հիմա, խնդրեցէք Աստուծմէ,
որպէսզի գթայ մեր վրայ. ձեզմէ եղաւ
այս, ձեզ սիրով պիտի ընդունի, կ'ըսէ
բանակներու եհովան:

Հեղնական է թօնը կոչին, մարգարէն,
մասնակից կը դասէ նաև ինքինքը մեղա-
ւորներու խմբակին: Ձեզմէ եղաւ այս
պարզաբանութիւն (glose) մըն է, բժամըն-
դիր ընթերցողի մը կողմէն ներմուծուած,
որ կը գժկամակի մարգարէն յանցապարտ-
ներու շարքին նկատելու, նախզգաց եր-
կիւղով մը, թէ չըլլայ ան նաև պատաս-
խանատու գործուած անիրաւութեանց: Ան-
տարակոյս, վերջին կարծիքը ժխտական
պատասխանի մը կը յանգի, իրենց անկար-
գութիւններէն եզրակացուած: Փոխանակ
ՆԱՅԻ LXX ունի ուս թօն նաև նոյնպէս Զօհ.
Դա. Եթովպ. և Արար.: ԿԱՆԿՈՒ ՕԱ ունի
ոչ ծեփորու անու նոյնպէս Դա. Եթովպ. Ա-
րար. Զօհ. հաշտեցուցէք զնա. ՕՏ կը շա-
րունակէ նու ձևորու նման, նոյնպէս Վուլի:
ԱՇԻԿ ՕԱ ունի ԽՏԱՌ նոյնպէս Արար. Դա.
Եթովպ. Զօհր.:

10) Ո՞վ ձեզմէ պիտի գոցէ գոները, որպէսզի չի վառէիք խորանս ի զուր: Ոչ մէկ հաճոյք կ'առնեմ ձեզմէ, կը յայտաբարէ բանակներու Եհովան, և հաճելի չեն ինձ ընծան ձեր ձեռքերուն:

չփ լի յն Ար և Թէ. ունի ան շրջան մը առաջինքն շրջան = շրջան էջա՝ պէտք ունիմ։
11) Որովհետեւ արեւելքն մինչև արեւ-
մուտք, մեծ է անունս ազգերուն մէջ, և
ամենուրեւք խունկ կը մատուցուի անուանս
և սուրբ նույր։

Բացայայտ կերպով, այս հատուածը կը
յայտնաբերէ, Եհովայի պաշտամունքին
տիեզերական հանգամանքը: Արդ՝ Յուղայի
Նիւթապաշտ աշխարհահայեացքը խոտոր
կը համեմատի, արտասահմանի համասփիւռ
Հրէաներու կրօնական ջերմենանդութեան
և գիտակից նախանձախինդրութեան: Հոգե-
կան նոյն տրամադրութիւնը կը խանդավառէ
նաև ՇԱՂԸ՝ կոյը, բարբարոսը, հեթանոսը,
կռապաշտը, ձերբազատելով զայն բազ-
մաստուածեան լարիւրինթոսէն, պայծա-
ռացնելով իր մէջ, միաստուածեան յստա-
կատեսութիւնը, որովհետեւ անաչար, բա-
րեկապաշտ, և ուղղամիտ է իր ընթացքը:
ԽՈԴՃ LXX ծեծնաւու, նոյնպէս Արար. Ե-
թովպ. Զօհր. ՌԵԿՄ LXX ԽՍԱՅԱ նոյնպէս
Զօհր. Ղ.պ. Եթովպ. նախընտրելի է ՐԵԿՄ՝
մուգթարը փոխել ՐԵԿՄ միգթարի՝ խունկ
Ա.Ք.Ք. kutrinnu խունկ, Արար. յժ ծխել-
մխալ: ՀՈՐԻ ՈՒՐԻ ՄՈԽԱ Եթովպ. կ'աւելցնէ
ոիմ ուրբա անուանու:

12) Մինչդեռ դուք կը պղծէք զայն,
ըսելով։ Տիրոջ սեղանը պղծուած է և անոր
ճաշը քամահուելի։

לְפָרָאַתְּ, אֲנַתְּבֵשְׁבֹוֹתְּ, עַרְבָּאַתְּבָדְּלָהְךְּ
է סִירְבָּהְןְּגָדְּלָהְךְּ וְאֲנַרְבָּתְּ. בָּאַרְבָּאַנְּגָדְּ
אַפְּגָדְּבָּאַתְּ, עַרְבָּאַתְּבָדְּלָהְךְּ וְאַגְּבָדְּבָּאַתְּ
אַמְּבָדְּבָּאַתְּ. גְּבָרְבָּאַתְּ, קְרָבְרָאַתְּ (diptographic)
אַמְּבָדְּבָּאַתְּ. LXX קְרָבְרָאַתְּ נְאַתְּ כְּאֵלֶּתֶת
Gk οὐδὲν τί εἰσιν ἔνωνται:

13) Եւ կ'ըսէք: Նայեցէք. որքա՞ն
տաղտուկ. և զիս կ'արհամարհէք. կ'ըսէ
բանակներու Եհովան. և կը բերէք գողցը-
ւածը, կաղը և հիւանդը, և կը մատուցա-
նէք զայն իբրև լննա՞յ. կրնա՞մ զայն լն-
դունիլ ձեր ձեռքէն կը յայտաբարէ բանակ-
ներու Եհովան:

Ոչ մէկ երախտագիտական և նոռիբումի
զգացում. ծանրակշիռ է արդարեւ, գործա-
դրութիւնը ծիսական կարգին, երբ ան զուրկ
է, սրտապնդիչ և կենսաւոր հոգեկան յա-
տակագծէ: **ԾՄՐԱՅ** զօքիչ լով կատարեալ.

14) Բայց անիծեալ ըլլայ խարեբան,
որուն հօտին մէջ արու մը կայ, որ ուխտած
է, և յետոյ վթարեալ մը կը զահէ Տիրոջ,
որովհետու մեծ թագաւոր մըն եմ ես, կ'ըսէ
բանակներու Եհովան, և իմ անունս, ահաւ-
որ է, ազգերու միջն:

9-10110 8.

1) Եւ հիմա, ձեզի այս պատուէրը, ո՞վ
քահանաներ:

Նկատի ունենալով, նախորդ էջերու պարունակութիւնը, անոնց բարոյական վաշտասեռիչ ախտանիւը, բնականօրէն կը թեւագրուի, ազգաբարութեան մը, պատգամի մը, հրաւերի մը, շինիչ և բաղձալի հրամաշականը. **מְצֻוָה** հրաման, պատգամ, օրէնք, մարդկային ես. XXXVI, 21, աստուածային, Պ.և. IV, 13. յաճախ կը գործածուի հետեւեալ հոմանիշներու հետ. **חֲקִים**, **חֲקוֹת**. **מְשֻׁפְטִים**, **תּוֹרֹות** עדות. **עַדְות** עַדְעַן. XXVI, 5; b. լից, XVI, 28.

2) Եթէ մտիկ չընէք, և եթէ նկատի չառնէք փառք տալ անուանս. — կ'ըսէ բանակներու Եհովան. — պիտի զրկեմ ձեր վրայ անէծքը և պիտի անիծեմ ձեր օրհնութիւնը, և արդէն անիծած եմ դայն, որովհետև նկատի չէք առներ:

3) Աշաւասիկ, պիտի փշը մ ձեր բազուկը, և ձեր գէմքերուն վրայ աղք պիտի

սիւեմ. — աղբը ձեր տօներուն — և ձեզ
պիտի վերցնէ անոր դէմ:

Պարզուած է այլես, փայլէ և դրաւ-
չութենէ, սրբազան սպասին հրկարող բա-
զուկները, օրհնելու և քաւելու իշխանու-
թիւնը զրկուած է իրենց, սովորականա-
ցած, գռեհկանացած են. տաճարը իրենց
պաշտօնատեղին ըլլալէ դադրած է. Եղ
փոխել ՍԴԱՀ: ՍՇՐՈՒ կարգալ ՍՇՐՈՒ հազրօա
բազուկ նոյն արմատ. Արար. ջր, Աքք.
ԶԵՐՈ ԵԹՈՎՔ. ԶԱՐԵՇ, ԱՍՈՐ. ԱՅ. LXX այս
վուլ. brachium. Արար. այ բազուկ ԱՆ
ԱՍՈՐ. ԽԱՅ. Ա. ԱՍՈՐ. ՄԷՋ ԼՍ կը կանիսէ
ՀԱՅԱԿԱՆ ՊՐԵՇ աղբ, աղտոտութիւն, կղկը-
ղանք ԱՍՈՐ. ԽԱՅ. ՆԵՐ աշտամ ԱԼԻՌ աշտ-
ամ է նախադասութիւնը, շատ յատակ և
սկզբնատ ոը ԸԼԼԱԼ կը թուի ԱՍՈՐԻՔՆ
թարգմանո ՚իւնը, աշ ՀԱՅԱԿԱՆ ձեզ ա-
նոր հետ պիտ վերցնեմ, հրո ցրուել, սըփ-
ահլ, Արար. ջր, ԱՍՈՐ. ԽԱՅ:

4) Եւ պիտի գիտնաք, թէ ես դրկած
եմ ձեզի այս օրէնքը, տեսնելով թէ ուխտոս
Դերին հետ էր, կ'ըսէ բանակներու Եհովան:

Դերին կը խորհրդանչէ քահանայական
գասը, Օրինազանց է գտնուած, ճղճիմ և
փոքրոցի հաշիւներով նսեմացած, գահա-
վիժած է իր վաղեմի վեհութենէն. ՌՈՒ ՌԱ
նոյնպէս ԱՍՈՐ. և ՎՈՒԼԿ իսկ LXX ոքէ-
տօն հետաք նոյնպէս ԶԵՀՐ. ՂԱ. ԵԹՈՎՔ.
Արար. ՍԴԱ գիտնալ Աքքա. իս հնդեւրո-
պական լեզուախումբին հետ ունի նաև
հանգիտութիւններ այս բայը, ինչպէս Սանս-
կրիտերէն վէտա, Զենտերէն վայտա, ՅՆ.
օնօ, Գերմ. wissen, Հայ. գիտնալ, ևայլ:

5) Ուխտս իր հետն էր, կեանք և բա-
րօրութիւն, և զանոնք կը չնորհէի իրեն,
վախ, և կը վախնար ինձմէ, և անուանս
ի դիմաց, երկիւղով կը համակուէր:

Կեանք, վայելք, հարստութիւն, փառք
պայմանաւորուած են լոկ Եհովայի հանդէպ
ունեցած մեր երկիւղով, որովհետեւ երկիւղ
Տեսոն, է սկիզբն իմաստութեան: Սկզբ-
նական շրջանին, Դերական նուիրապետու-
թիւնը մենաշնորհուեցաւ բացառաբար, որը
իր կարգին երկիւղի և պատկառանքի իր
տուրքը ընծայեց անոր անուան. ՄԻԿ Կեանք
հիշ ապրիլ բայարմատէն, Արար. իշ ԱՍՈՐ.
և Եղիպտերէն անի, Ղայտերէն օնիս:
և առողջութիւն, բարօրութիւն, բար-

գաւաճում ծագումը սումերական է salam,
որ կը սեմականայ Աքքատերէնով շալամ
ձերին տակ, Արար. ՎԼԱ, Արամերէն ՇԼ
Ասոր. ՖՃԱ, ԵԹՈՎ. շալամ և ԶԱԴՆ և LXX
ունի եղակի և նոյնպէս Արար.
ԶԵՀՐ. ՂԱ. ՎՈՒԼ. և Թարկ.:

6) ԾՀՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ օրէնքը իր բերանն
էր, և անիրաւութիւնը չէր գտնուէր իր
շրթներուն վրայ: Խաղաղութիւն և ուղ-
ղութեան մէջ կը քալէր իր հետ: Շատեր
դարձուց ան անօրէնութենէ:

Աչ բնագանցական յլացք մը, և ոչ աչ
մովսիսական օրէնքը կը մատնանչէ այս
հատուածին մէջ ԹՈՐԻ բառը, այլ պարզա-
պէս, այն գործնական և բերանացի յորդո-
րը, որ քահանային կողմէ կ'ուղղուի հա-
սարակութեան բարոյական կեանքի բարե-
կարգչական նկատումներով: ԹՄԱ սեռա-
կան հոլովը այս հատուածին մէջ, կարելի
է նաև ածականաբար թարգմանել: ԹՈՐԻ
գաստիարակութիւն, կանոն ՅՈՒՊ. XXII, 22:
Կ ԲԵՐԱՆ ԱՔՔԱՄ. ՐԱ, ԱՐԱՐ. Ք, ԱՍՈՐ.
ՔՋ ՀՓ ՀՐԹՈՒՆՔ, ԱՍՈՐ. ԽԱՅ ԱՐԱՐ.
ՎԵ ԱՔՔԱ. ՏՊՏ, Եղիպտերէն ՏՊՏ: ՂԱ. ՎՈՒ-
ԾՓՈՅՈՒՐ ՈՒՄԻՄՇՈՐ և ՅՈՒՆԱՆԱՅԱ:

7) Որովհետեւ քահանային շրթունքները
պիտի գանձեն գիտութիւն, և կրթութիւն
պիտի փնտուն իր բերնէն, որովհետեւ բա-
նակներու Եհովային պատգամաբերն է ան:

Քահանայական կոչման ուղեգիծը կը
մանրամասնուի: Իր գիտութիւնը, փորձա-
ռութենէ քաղուած շաղկապեալ ամրողջու-
թիւն մըն է՝ իրովութիւնները դատելու ու-
րոյն տեսակէտ մը: Ան է Տիրոջ պատգա-
մաբերը, միջնորդը աստուածայինին և
մարդկայինին միջն, կանչուած պատաս-
խանատու պաշտօնի մը, ՂԱԼՄ հրեշտակ,
պատգամաբեր. ԱՍՈՐ. ԽԱՅ ԱՐԱՐ. ՎԼԱ,
ԵԹՈՎՔ. male'aké.

8) Բայց զուք չեղեցաք ճամբէն: Շա-
տեր սայթաքեցուցիք վասն կրթութեան,
եղծանեցիք ՂԱԿԻ ուխտը, կ'ըսէ բանակ-
ներու Եհովան:

Հակապատկերը անողոք իրականու-
թեան, աննախապաշար հասկացողութեան
արահետէն, փոխեց իր ուղղութիւնը քա-
հանան. թերահաւատ իր սիրաը, զայթակ-
ղութեան քար հանգիսացաւ զինքը ըլջա-
պատող հասարակութեան, խզուած է դա-

עַלְבָן פָּרָ, וְעַבְרָדָה קֶבֶט לִוְיָלִיל פְּתַחְיָה יְמִינָה אֲשֶׁר
עַבְרָהָלְעָ וְאַלְבָנָקָה לְעַתְּבָתְחָלָנָבָרָהָלְעָ אֲלָרָדָעָיְלָנָ
פְּתַחְזָלְעָתְחָלָנָלְעָ: דָּרָמָן הַדָּרָמָן יְבָשָׂוְגָּה בְּתַחְזָקָה.
לְעַמְּלָעָלְגָּנָה קְרָבָה: תְּמָלֵת הַכְּשָׁלָתָה אֲנוֹוָדָה כָּאֵלָיְלָעָ
לְעַלְגָּנָהָנָה LXX, Θούρα . Τ. αφ. . בְּתַחְזָקָה. וְθַמְּרָ
קְוָוָם: דָּרָמָן, עַרְבָּה, طریق, عَرْبَة, durgu-

9) Եւ ես անսարդ և գձուձ դարձուցի
ձեզ բոլոր ժողովուրդին դիմաց, քանի որ
չէք պահեք ուղիներս, այլ կողմնակցու-
թիւն կը ցուցնէք պատճամին միջոցաւ:

10) Միթէ բոլորս մէկ Հայր չունի՞նք,
արդեօք մէկ Աստուած մը մեզ ստեղծած
չէ՞ , ինչո՞ւ կը խարենք զիրար , պղծենվ
մեր հայրերու ուխտը :

Ազգային համերաշխութիւնը պառակտուած է նենգամիտ տրամադրութիւններու մեղսակցութեամբ։ Նախահայրերու կտակած աւանդական հաւատարմութիւնը եղած անուած է, իր էական սկզբունքներուն

մէջ։ Եհովայի գորովագութ հայրութեան
խորունկ զիտակցութիւնը միայն պիտի սա-
տարէ բաղձալի անշահախնդիր ոզիի ուռ-
ճացման։ Փոխանակ լեցունի լ LXX ունի ոչու-
նական նոյնապէս Զօհր։ Ասոր. Եթովպ. Արար.։
Փոխանակ բրանո Զօհր. ունի նոյն-
ապէս Արար. և Եթովպ.։ Փոխանակ նեղա-
LXX ունի նոյնապէս Զօհր. Ղպ. Եթովպ. Արար.։ אָבִ հայր, Արար. Օ, Ա-
սոր. Խ, Աքքա. abu. כָּל Արար. קְ, Ա-
սոր. ﷺ, Եթովպ. kile, Աքքա. kalu. לְ
Աստուած, Աքքատ. իս որուն սումերական
նախատիպն է dingir, Արար. אֵל, מֵל, Ասոր.
լְאֵל.

11) Յուղան նենգեց, գարշանք մը
զործուեցաւ Երուսաղէմ. որովհետև Յուղա
պղծած է Եհովայի սրբարանը զոր կը սի-
րէք. ամուսնացած է ան, օտար Աստուծոյ
մը աղջկան հետ:

Հեթանոսական զեղիս բարքերու ջերմ
փարումը անջատում յառաջ բերաւ, իսրա-
յէլի և իր սրբութիւն սրբոց խորհրդանիշ
եղող ասամարին մէջ, իր մեղապարտ վի-
ճակը սրբապղծեց անոր վեհաշուք հըրա-
պոյրը։ Այլասեռիչ միութիւններու հետե-
ւանքով, հեթանոս աստուածներու տիրա-
պետութիւնը չեղոքացուց ենօվայի հանդէպ
տածուած խանգաղատանքը։ **רָכֶך** בְּתַאֲלִילָעַ וּבְתַאֲלִילָעַ LXX πονή ἐπετήδευσεν εἰς θεοὺς ἀλλοτρίους,
նոյնպէս Զօհը. Ղա. Եթովզա. Արար. Ա-
սոր. Ակ. Սի. և Թէ. կը վերարտազրեն
Երրայական բնագիրը. Ակ. և Շշչէ տὴν
Յոյշտէրա Յոյս առηլլոտրιամենոս. Սի. և Շշչէ
տὴն Յոյշտէրա Յոյս առալլոտրիամենոս. Թէ. և Էլանէ
տὴն Յոյշտէրա յի Հենու. **שְׁדָך** Արար. Ա-
սոր. **לְעָדָה**, Աքք. quddusu. **רְכֵב** օտար,
Աքքա. nakru թշնամի, Աս. **לְמֹתָאָה** օտար,
Ար. **לְקָה** ճաննաւ, Եթովզա. 'ahukara.

ԱՆ-ՕՒՀԱԿԱՆ ԱԲՀ - ԶԵ ԶԱՐԵԱՆ

(Եարնեալիկիի)